

Гібридний режим в Україні як наслідок відсутності вольових зусиль у вищих ешелонах влади

В. О. Смірнова

Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, м. Київ, Україна

Paper received 03.01.17; Accepted for publication 15.01.17.

Анотація. Розглядається проблематика дослідження гібридного режиму в Україні як наслідку відсутності (браку) вольових зусиль у вищих ешелонах влади. Окрема увага звертається на висвітлення конкретних ознак гібридності політичного режиму в сучасній Україні та причин їх формування. Здійснено спробу авторського аналізу проявів браку політичної волі та відсутності вольових зусиль у представників вітчизняного правлячого класу щодо реалізації успішної модернізаційної стратегії України (зокрема повноцінного завершення демократичного транзиту), а також можливих шляхів подолання окреслених негативних явищ.

Ключові слова: політична воля, політичний режим, правлячий клас (політична еліта), демократизація, модернізація.

Феномен політичної волі – це не суто теоретична дослідницька проблема. Адже гносеологічний концепт політичної волі включає в себе необхідність аналізу дискурсів прикладного характеру, наприклад: «наявність політичної волі як запорука успішності здійснення системних реформ у країнах з неорганічним типом модернізації»; «політична воля та/або волонтаризм за умов функціонування авторитарних політичних систем»; «трансформація індивідуальних та колективних носіїв політичної волі у XXI столітті» тощо. Одним з найбільш науково і соціально важливих дискурсів з означеної тематики в контексті розгляду політичного життя в сучасній Україні, на наш погляд, є висвітлення проблематики відсутності (браку) політичної волі у вітчизняного правлячого класу впродовж останніх двадцяти п'яти років та окреслення соціально-політичних наслідків такого феномену.

Нині вітчизняні та зарубіжні аналітики, підбиваючи підсумки чверть столітнього незалежного державницького розвитку України, у більшості своїй з констатують: якщо на початку 1990-х років Україна мала на пострадянському просторі одні з найкращих показників соціально-економічного, культурного та суспільно-політичного розвитку, то на 2016-й рік за нашою країною закріпився статус одного з найбільших аутсайдерів в Європі (насамперед це стосується рівня соціально-економічного добробуту та індикаторів динаміки змін національної економічної системи). Політичний поступ в сучасній Україні у напрямі утвердження демократичного режиму, безумовно, випереджає її соціально-економічний розвиток, втім, як вважає авторка, ще досі наявні загрози авторитарних відкатів або реалізації сценаріїв імітаційної («фасадної») демократії. Причини окресленого Status Quo мають складну природу – політичну (причому, як внутрішнього, так і зовнішнього характеру), соціокультурну, історичну, соціально-економічну. Так, на наше переконання, саме брак політичної волі (вольових зусиль) правлячого класу в Україні є однією з ключових перешкод на шляху успішної реалізації модернізаційної стратегії національного розвитку.

Метою представленої статті є розгляд гібридних ознак політичного режиму в сучасній Україні, що є наслідком відсутності вольових зусиль у вищих ешелонах влади та однією з найгостріших проблем на шляху здійснення успішної національної модернізаційної стратегії. Серед завдань запропонованої роз-

відки: з'ясування ознак гібридності політичного режиму в Україні; висвітлення проявів браку політичної волі та відсутності вольових зусиль у представників вітчизняного правлячого класу; окреслення можливих векторів подолання досліджуваних явищ та їх подальшого аналізу.

Проблематика дослідження трансформації політичного режиму в незалежній Україні є предметом багатьох наукових розвідок вітчизняних авторів, причому вони охоплюють весь спектр системи соціально-гуманітарного знання. Так, в основу представленої статті були покладені роботи політичних аналітиків з Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса та Регіонального філіалу Національного інституту стратегічних досліджень в м. Харкові, політологічні монографії Ю. Мацієвського та І. Івченка, наукові статті С. Бульбенюк, матеріали дисертаційного дослідження (автореферат) Н. Кадук; дисертаційне дослідження (автореферат) у царині наук з державного управління О. Радченко; дисертаційне дослідження (автореферат) у царині юридичних наук Т. Дроботової; дисертаційне дослідження (автореферат) у царині соціологічних наук О. Лісеєнко.

Політичний режим в Україні нині, як це не прикро стверджувати після реалізації вже трьох революційних (або як подекуди зазначається – «квазіреволюційних» чи «незавершених революційних») проєктів – «Революції на граниті» 1990 р., «Помаранчевої революції» 2004 р. та «Революції гідності» осені 2013 – зими 2014 рр., все ще залишається гібридним багато в чому, поєднуючи риси й ознаки демократизму з авторитарними складовими і навіть посттоталітарними рудиментами. Можна довго сперечатися щодо причин гібридності вітчизняного політичного режиму – мають вони переважно об'єктивну основу або породжені факторами і чинниками суб'єктивного гатунку. Однак важко не погодитися з С. Бульбенюк, яка зауважує, що «головною умовою переходу до демократії пострадянських країн виявилися не прагнення громадян, а воля й здатність правлячої еліти здійснити демократичний транзит». «Тож був реалізований процедурний варіант демократизації, відповідно до якого успіх транзиту залежить від компетентності еліти, її можливостей мобілізувати всі суспільні ресурси для досягнення поставленої мети», - робить висновок вітчизняна дослідниця [2, с. 2].

Гібридний характер політичного режиму, який сформувався в Україні, є наслідком однобічного тлумачення з боку вітчизняного істеблішменту демократії як системи цінностей і як системи правління – акцент робився зазвичай не на структурних, а на процедурних аспектах демократії, внаслідок чого її формальні ознаки доволі міцно закріплені в національній політичній системі, а світоглядно-аксіологічні засади досить часто залишаються суто декларативним «красивим фасадом», за яким ховаються автократичні прагнення тих чи інших індивідуальних й інституційних політичних акторів. Як зауважує Н. Кадук, трансформаційні процеси в Україні мають нелінійний характер та умовно їх можна звести до двох різновекторних блоків. Перший – пов'язаний зі змінами інститутів у напрямку демократії. Другий – зі збереженням і розвитком інститутів авторитарного режиму [6, с. 9].

Причому, важко однозначно пояснити, чому процедурні аспекти демократизації були реалізовані представниками вищих ешелонів влади, а структурні й аксіологічні її виміри залишаються тільки на первинному етапі здійснення модернізаційних перетворень. Адже і брак політичної волі правлячого класу, і його неготовність до здійснення справжньої, а не імітаційної демократизації, і відсутність стратегічного мислення в абсолютній більшості представників вітчизняного істеблішменту та їх свідомо відмова від необхідності поступитися власними корисливими інтересами в ім'я державницького майбутнього України можна розглядати лише як окремі складові більш складної проблеми.

У ціннісному вимірі пропонує розглядати процес трансформації політичного режиму в Україні та роль національної еліти у цьому процесі вітчизняний науковець О. Радченко. Як вважає дослідник, вибір вектору розвитку політичного режиму у певній країні багато в чому залежить від того, наскільки зрівноваженим є ціннісний баланс влади і громадян. Він підкреслює, що «...за певного ціннісного балансу в той або інший бік, коли влада має власні, відмінні від народних, інтереси, проте вимушена рахуватися з громадською думкою, допускаючи ту або іншу ступінь індивідуальних прав і свобод, виникає низка авторитарних, напівдемократичних, дефектних (науковець вживає цей термін в якості синоніму до поняття «гібридний режим» - В.С.) тощо режимів» [10, с. 17].

Концепція «дефектної демократії», яка виникла в процесі дослідження постсоціалістичних країн кінця ХХ століття, що почали процеси демократичного транзиту, передбачає наявність шести параметрів для визначення подібних режимів: легітимація панування, доступ до панування, монополія на панування, домагання на панування, структура панування і спосіб здійснення панування. Якщо перші два показники не мають повноцінної реалізації, то такий режим можна назвати «дефектним». При цьому, залежно від того, який з критеріїв демократії ушкоджений, виявляється дефектність демократії. Втім, й показники від 3-го до 6-го є не менш важливими для визначення ступеню дефектності демократії в країні перехідного типу [9, с. 175-176]. Якщо проаналізувати зазначені показники й їх реалізацію в Україні впродовж всього періоду її новітнього державницького розвитку, то можна знай-

ти підтвердження того, що у тій чи іншій мірі повноцінної реалізації не мали усі з цих показників, окрім першого. Гібридність або дефектність політичного режиму в Україні, таким чином, залишалася постійною його характеристикою впродовж останньої чверті століття, змінювалися тільки конфігурація й співвідношення ознак такої гібридності.

Закріплення гібридного («дефектного») режиму можна тлумачити як подвійний або навіть потрійний феномен браку політичної волі або небажання проявити вольові зусилля з боку правлячого класу країни перехідного типу. По-перше, це вияв відсутності політичної волі у представників вищих ешелонів влади поступитися власними інтересами на користь загальнонаціональних, державницьких. По-друге, гібридність політичного режиму є наслідком браку політичної волі істеблішменту встановити «чисте» авторитарне правління, яке потенційно загрожує розгортанням народного невдоволення всередині країни та/або несприйняттям з боку потужних світових держав – адептів демократичного розвитку. По-третє, постійні побоювання правлячого класу відверто надати перевагу на користь автократії замість демократії – це свідчення розуміння його представниками свого непевного стану або навіть власної «дефектності» чи «гібридності», усвідомлення того, що політичною елітою вони є виключно за формальними ознаками, що, безперечно, значно звужує можливості реалізації політичної волі такою «квазіелітою».

За словами О. Радченка, внаслідок того, що Україна «проскочила» стадію національної єдності, яка мала б бути першою на шляху демократичного державотворення, на другій та третій фазі (зародження нової політичної еліти та інституціоналізації базових демократичних процедур) утвердилася та конституційно була закріплена система тотальної безвідповідальності української влади в умовах принципової недовіри системи стримувань і противаг. Це й обумовило «дефектність» українського державно-владного режиму [10, с. 17, 28]. Відтак, слід вести мову не тільки і не стільки про відсутність вольових зусиль у представників вищих ешелонів влади в Україні, а також про їх безвідповідальність (свідому чи несвідому), про політичний і державницький інфантилізм та правовий нігілізм. Серед наслідків окреслених рис вітчизняного правлячого класу – і гібридність («дефектність») політичного режиму загалом, і неусталеність форми державного правління, яка змінювалася зокрема через «ручний» Конституційний Суд України, і виведення Президента України на конституційному та нормативно-правовому рівнях з системи політико-правової відповідальності (як приклад, прописана у загальному вигляді процедура імпічменту, яку неможливо реалізувати без прийняття низки законів), і, насамкінець, загроза втрати національної державності, яка постала 2014 р. й остаточно не подолана і нині.

Брак політичної волі у представників правлячого класу України впродовж всього періоду розбудови національної державності зумовив ще два негативні наслідки, що характеризують вітчизняний політичний режим як гібридний, - нестійкість і непослідовність конституційного процесу (найбільш показовий прик-

лад – постійні хитання від президентсько-парламентської до парламентсько-президентської форми правління, які закріплювалися часто з явними порушеннями конституційної процедури – «букви Закони» і загальнодемократичних принципів реалізації відповідних змін – «духу Закону») та вплив політичної кон'юнктури на процеси прийняття і виконання політико-управлінських рішень. «Саме дані фактори частіше за інших призводять до систематичного виникнення інституційних дефектів в інфраструктурі політичного управління країною. У першу чергу мова йде про розподіл повноважень та сфер першорядної політичної відповідальності поміж Президентом України, Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою України (окремого розгляду потребує вивчення співвідношення політико-правових повноважень зазначених інститутів із судовою гілкою влади)», - зауважували авторитетні вітчизняні науковці ще у 2011 р. [3, с. 4-5].

На жаль, сьогодні, у 2016 р. доводиться констатувати – політична система України все ще характеризується інституціонально невизначеністю та відсутністю бажання з боку провідних політичних акторів – представників правлячого класу чітко розподілити сфери політико-правової відповідальності і нормативно формалізувати такий розподіл, а судова підсистема вітчизняної політичної системи залишається чи не найслабкішою її ланкою. Відсутність вольових зусиль у представників вищих ешелонів влади в Україні впродовж останньої чверті століття породила порочне коло: брак політичної волі істеблішменту обумовлює гібридність політичного режиму країни з інституціонально невизначеністю та безвідповідальністю, що стала нормою політико-правового життя держави; а сформовані політичний режим зокрема і політична система в цілому провокують відповідний алгоритм політичної діяльності правлячого класу, представникам якого простіше демонструвати брак політичної волі і відсутність вольових зусиль, аніж брати усю повноту відповідальності за політичний, соціокультурний й економічний розвиток України на себе. Представники вищих ешелонів влади нашої країни з наполегливістю, гідною кращого застосування, демонструють не лише правовий нігілізм, але й «...нездатність усвідомити пріоритетність процедур і правил врядування та процесу їх формальної інституціоналізації, регулярне вдавання до незаконних дій» (невтішний діагноз, поставлений українською дослідницею Н. Кадук) [6, с. 12]. Отже, можна вести мову не лише про гібридність («дефектність») політичного режиму в Україні, але й про гібридність вітчизняного правлячого класу.

Гібридність політичного режиму в Україні та гібридність вітчизняного правлячого класу виявляється у тому числі й в домінуванні неформальних інститутів в політичній системі, у вітчизняному політичному процесі, які фактично є автономними по відношенню до нормативно-правової царини регулювання суспільно-політичних відносин. Так, непотизм за часів розбудови національної державності став нормою політичного життя, а в лавах істеблішменту цілком природно себе почувають як певні регіональні клани, так і сформовані за останні двадцять п'ять років політичні

та/або політико-бізнесові династії. Водночас спостерігається поширення феномену «зменшення соціального попиту на право», внаслідок чого соціально важливими інститутами в українському суспільстві стали не право, а патронат та клієнтела, партійні і квазіпартійні інституції, а місце закону як універсального нормативного регулятора посіла корупція – стверджували п'ять років тому вітчизняні аналітики [3, с. 6].

Вітчизняні та зарубіжні науковці зауважують: неформальні інститути визначають поведінку українських еліт – від «картельного пакту» на початку незалежності України, до гри не за правилами, як багато хто очікував, а до систематичного порушення принципу верховенства права, що врешті призвело до утвердження неефективної інституційної рівноваги – інституційної пастки. Ю. Мацієвський – автор одного з найактуальніших монографічних досліджень політичного режиму сучасної України «У пастці гібридності: зигзаги трансформації політичного режиму в Україні (1991-2014)» (2016 р.в.) нині зазначає: «Клієнтелізм, непотизм і неформальні угоди поряд з корупцією, становлять своєрідний операційний код політичної культури українських еліт. Ці інститути зміцнили при Л. Кучмі, «вижили» при В. Ющенку і набули ще більшої сили за В. Януковича. Їхня живучість виявляється навіть після революції 2014 р.» [8, с. 24].

Втім, на нашу думку, варто посперечатися з дослідником в його твердженні про те, що домінування неформальних інститутів вберегло Україну від остаточного скатування до авторитаризму [8, с. 24]. На наше переконання, навпаки, надзвичайна вага саме неформальних політико-правових і соціальних інститутів та практик не-західного типу є вагомим гальмівником на шляху розвитку в Україні не «фасадної» або квазідемократії, а повноцінної демократичної політичної системи.

За словами Т. Дроботової, ознаками становлення повноцінної демократичної політичної системи в Україні мають стати: а) існування громадянського суспільства, якому гарантуються різноманітні можливості участі в процесі державного управління і контролю за ним; б) обмеження державної влади правом та існування спеціальних запобіжних механізмів, які унеможливають узурпацію державної влади, забезпечують від порушення принципу народного суверенітету, гарантують принцип пріоритету прав і свобод людини і громадянина та їх реальності [4, с. 10]. Саме від політичної волі правлячого класу передусім залежатиме, наскільки швидко й у повній мірі зможуть запрацювати базові інститути громадянського суспільства замість квазісоціальних неформальних інститутів незахідного типу, які домінують нині в Україні.

На думку авторки, варто вести мову не лише про наявність політичної волі у представників вищих ешелонів влади в країні, але й про політичну зрілість істеблішменту, який свідомо піде на обмеження власних владних амбіцій заради успішної реалізації державницької стратегії України (скажімо, так, як це відбулося з кінця 1980-х років у Південній Кореї). Водночас потрібним й необхідним уявляється і зустрічний рух з боку індивідуальних та інституціолізованих суб'єктів громадянського суспільства, адже, як влучно зауважує О. Івченко, тільки «діалектика свободи і

відповідальності становить той єдиний стрижень, на якому вибудовується, розвивається і функціонує істинне, а не уявне громадянське суспільство» [5, с. 9-10].

Власне від політичної волі і від політичної зрілості правлячого класу сьогодні, який останні два роки намагається переконати як українство, так й іноземних симпатиків нашої держави у тому, він став якісно іншим у порівнянні з вітчизняним істеблішментом взірця 1991-2013 рр., залежить, чи зможе Україна подолати нарешті «пастку гібридності» та остаточно вийти на шлях повноцінної демократизації. Підтвердженням бажання і здатності українського правлячого класу стати справжньою національною елітою можна вважати перехід країни до реальної політичної модернізації, ознаками якої є: «зростання спроможності політичної системи до успішної адаптації до нових соціальних цілей; створення інститутів нового виду, які забезпечують ефективний діалог між владними структурами і населенням; раціоналізація влади і політичної бюрократії; формування нової політичної культури владної еліти і населення; постійне удосконалення нормативно-правової системи суспільства» (визначення, запропоноване вітчизняною дослідницею-соціологом О. Лісеєнко) [7, с. 5].

У цьому контексті особливої ваги набуває проблема дослідження феномену політичної волі крізь призму розгляду дуалізму відповідальності і свободи. Адже як брак політичної волі та відсутність вольових зусиль з боку представників вищих ешелонів влади, так і гібридний характер політичного режиму в сучасній Україні є, на наше переконання, яскравим підтвердженням диспаритету в умовному поєднанні відповідальності і свободи у ціннісно-світоглядній, нормативно-правовій, інституціональній та процедурній царинах функціонування національної політичної системи. На думку С. Бульбенюк, саме диспаритет відповідальності і свободи, причому як на рівні функціонування державних інститутів, так і на рівні розвитку інституцій громадянського суспільства, є однією з ключових причин гальмування модернізаційних процесів в Україні. «Можна зробити припущення, що надзвичайно проблематичне просування України на шляху модернізаційних перетворень – це не тільки питання політики, економіки та соціального життя, але й питання функціонування аксіологічно-світоглядної царини буття країни», - пише дослідниця [1, с. 108]. Відтак, одним з векторів майбутніх досліджень проблематики реалізації політичної волі у сучасній Україні має стати окреслена проблематика.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бульбенюк С. С. Громадянське суспільство в Україні: дуалізм відповідальності і свободи [Текст] // Політичні науки та методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22 / С. С. Бульбенюк. – К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. – Випуск 19. – С. 108 – 112.
2. Бульбенюк С. С. Посткомуністична демократизація : Структурний і процедурний виміри [Текст] / С. С. Бульбенюк // Віче. – 2007. – № 16 (серпень). – Спецвипуск. Том III. – С. 2 – 3.
3. Динаміка політичного режиму в Україні (прогнозний аспект) : аналітична доповідь [Текст] / За заг. ред. О. А. Фісуна ; регіональний філіал НІСД у м. Харкові. – Х. : Золоті сторінки, 2011. – 116 с.
3. Дроботова Т. В. Державно-правовий режим в Україні : зміст, ознаки і основні тенденції розвитку [Текст] : Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. н. : 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень» / Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» / Т. В. Дроботова. – К., 2011. – 19 с.
4. Івченко І. Г. Людина в структурі громадянського суспільства : філософія ідентичності [Текст]. Монографія / І. Г. Івченко. – К. : Знання України, 2013. – 379 с.
5. Кадук Н. І. Трансформація політичного режиму в Україні у контексті демократичного транзиту [Текст] : Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. н. : 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» / Н. І. Кадук. – Одеса, 2011. – 18 с.
6. Лісеєнко О. В. Політична модернізація суспільства : український вектор розвитку [Текст] : Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. соціолог. н. : 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна / О. В. Лісеєнко. – Х., 2010. – 29 с.
7. Мацієвський Ю. В. У пастці гібридності : зигзаги трансформації політичного режиму в Україні (1991–2014) [Текст]. Монографія / Ю. В. Мацієвський. – Чернівці : Книги – XXI, 2016. – 552 с.
8. Політичний режим і народовладдя в Україні : політологічний аналіз [Текст]. Монографія / За ред. проф. Ф. М. Рудича. – К. : ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – 456 с.
9. Радченко О. В. Ціннісний вимір трансформації державно-політичного режиму в Україні [Текст] : Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. наук з держ. управління : 25.00.02 «Механізми державного управління» / Класичний приватний університет; МОН України / О. В. Радченко. – Запоріжжя, 2010. – 33 с.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Bulbeniuk S. S. Hromadianske suspilstvo v Ukraini: dualism vidpovidalnosti i svobody [Tekst] // Politychni nauky ta metodyka vykladannia sotcialno-humanitarnykh dystcyplin. Naukovyj chasopys natsionalnoho pedagogichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serija 22 / S. S. Bulbeniuk. – K.: Vydavnytvo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2016. – Vypusk 19. – S. 108 – 112.
2. Bulbeniuk S. S. Postkomunistychna demokratyzacija : Strukturnyj I procedurnyj vymiry [Tekst] / S. S. Bulbeniuk // Viche. – 2007. – № 16 (serpen). – Specvypusk. Tom III. – S. 2 – 3.
3. Dynamika politychnogo rehzymu v Ukraini (prognoznyj aspekt) : analitychna dopovid [Tekst] / Za zah. red. O. A. Fisuna ; regionalnyj filial NISD u m. Kharkovi. – Kh. : Zoloti storinky, 2011. – 116 s.
4. Drobotova T. V. Derzhavno-pravovyj rehzym v Ukraini : zmist, oznaky I osnovni tendenciji rozvytku [Tekst] : Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. juryd. n.: 12.00.01 «Teorija ta istorija derzhavy I prava; istorija politychnyh I pravovyh vchen» / Vidkrytyj mizhnarodnyj universytet rozvytku liudyny «Ukrajina» / T. V. Drobotova. – K., 2011. – 19 s.

5. Ivchenko I. G. Liudyna v strukturі gromadianskogo suspilstva : filosofija identychnosti [Tekst]. Monografija / I. G. Ivchenko. – K. : Znannia Ukrainy, 2013. – 379 s.
6. Kaduk N. I. Transformacija politychnogo rezhymu v Ukraini u konteksti demokratychnogo tranzytu [Tekst] : Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. polit. n. : 23.00.02 «Politychni instytuty ta procesy» / Derzhavnyj zaklad «Pivdenoukrajinskyj nacionalnyj universytet imeni K. D. Ushynskogo» / N. I. Kaduk. – Odesa, 2011. – 18 s.
7. Lisejenko O. V. Politychna modernizacija suspilstva : ukrajinskyj vector rozvytku [Tekst] : Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia d. sociolog. n. : 22.00.04 «Specialni ta galuzevi sociologiji» / Kharkivskyj nacionalnyj universytet imeni V. N. Karazina / O. V. Lisejenko. – Kh., 2010. – 29 s.
8. Macijevskij Ju. V. U pastci gibrydnosti : zygzagy transformaciji politychnogo rezhymu v Ukraini (1991–2014) [Tekst]. Monografija / Ju. V. Macijevskij. – Chernivci : Knygy – XXI, 2016. – 552 s.
9. Politychnyj rezhym I narodovladdia v Ukraini : politologichnyj analiz [Tekst]. Monografija / Za red. prof. F. M. Rudycha. – K. : IPIEND imeni I. F. Kurasa NAN Ukrainy, 2011. – 456 s.
10. Radchenko O. V. Cinnisnyj vymir transformaciji derzhavnopolitychnogo rezhymu v Ukraini [Tekst] : Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia d. nauk z derzh. upravlinnia : 25.00.02 «Mehanizmy derzhavnogo upravlinnia» / Klasychnyj pryvatnyj universytet; MON Ukrainy / O. V. Radchenko. – Zaporizzha, 2010. – 33 s.

The hybrid regime in Ukraine as a result of lack of willpower in the higher echelons of power

V. O. Smirnova

Abstract. We consider the problems of research of hybrid regime in Ukraine as a result of the absence (lack) of willpower in high places. Special attention is paid to highlighting specific features of the political regime hybridity of the political regime in Ukraine and the reasons for their formation. Attempted copyright analysis displays a lack of political will and lack of willpower among representatives of the national ruling class to implement a successful modernization strategy of Ukraine (including the full completion of democratic transit) and outlined possible ways to overcome the negative effects. The author substantiates the view that necessary to talk not only about a hybrid political regime, but also about hybrid ruling class in Ukraine, who are not able to fully implement a strong-willed efforts to achieve a modernization breakthrough.

Keywords: *political will, the political regime, the ruling class (the political elite), democratization, modernization.*

Гибридный режим в Украине как следствие отсутствия волевых усилий в высших эшелонах власти

В. А. Смирнова

Аннотация. Рассматривается проблематика исследования гибридного режима в Украине как следствие отсутствия волевых усилий у высших эшелонов власти. Отдельное внимание обращается на освещение конкретных признаков гибридности политического режима в современной Украине и причин их формирования. Предпринята попытка авторского анализа проявлений нехватки политической воли и отсутствия волевых усилий у представителей отечественного правящего класса относительно успешной реализации модернизационной стратегии Украины (в частности полноценного завершения демократического транзита), а также возможных путей преодоления обозначенных негативных явлений.

Ключевые слова: *политическая воля, политический режим, правящий класс (политическая элита), демократизация, модернизация.*